

УДК 635.24: 581.2

ІМУНОЛОГІЧНА ОЦІНКА СОРТІВ І ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ НА СТІЙКІСТЬ ДО ОСНОВНИХ ХВОРОБ

Положенець В. М., Немериська Л. В., Попова Л. В.

Житомирський національний агроекологічний університет

As a result of testing varieties of sunflower for resistance to fomopsysu highest resistance genotypes showed the following: Skarb, Basalt, Syuzhet and Sychasnik development of the disease in accordance with 12.6; 13.0; 20.8 and 23.8% to botrytis had varieties Sychasnik, Basis, Skarb of the respective disease progression of 15.8; 24.2 and 26.5%, and by white rot Skarb – 26.8%. Anthracite – 27.1%, Symvol – 27.0%, Basalt – 32%.

Ключові слова: соняшник, інфекційні хвороби, оцінка сортів.

Соняшник – провідна олійна культура в Україні. Однією з головних причин недобору врожаю і зниження якості олії цієї культури є ураження шкідливими мікроорганізмами. До числа найбільш шкідливих і агресивних інфекційних хвороб віднесено фомопсис, несправжня борошнеста роса, біла, сіра і фузаріозна гнилі. А тому в селекційних центрах постає завдання щодо створення сортів і гібридів соняшнику з високою стійкістю й толерантністю до найбільш поширених інфекційних хвороб та інших біотичних і абіотичних чинників навколишнього середовища.

Випробування сортозразків соняшнику до найбільш поширених збудників хвороб здійснювали як в умовах природного зараження так і на штучних провокаційних фонах. Зокрема, при створенні провокаційного фону для фомопсису використовували вирощування соняшнику в монокультурі з подальшим розміщенням інфікованих стебел цим патогеном у фазу бутонізації культури.

Оцінку сортозразків соняшнику на стійкість до білої, сірої і фузаріозної гнилей здійснювали шляхом внесення інокульому збудника при посіві культури з розрахунку на три насінини соняшнику додавали 2–3 штами склероціїв білої гнилі.

Бонітіровку обліку хвороб соняшнику здійснювали за дев'ятибальною шкалою, де бал 1 – дуже низька резистентність і бал 9 – дуже висока резистентність.

Експерименти щодо імунологічної оцінки сортозразків соняшнику на стійкість до хвороб здійснювали на кафедрі селекції та біотехнології протягом 2012–2014 рр.

У результаті проведення фітопатологічної експертизи нами здійснено оцінку 16 самозапильних ліній на 27 гібридів соняшнику як вітчизняної так і закордонної селекції. В якості сприйнятливого до хвороб використано сорт Згода.

За наслідками випробування сортозразків соняшнику на стійкість до фомопсису, збудника некротрофного типу живлення найвищу резистентність проявили наступні генотипи: Скарб, Базальт, Сюжет і Сучасник. Інтенсивність розвитку на провокаційному фоні цієї хвороби відповідно складала 12,6; 13,0; 20,8 і 23,8 %. При встановленні імунологічної характеристики сортів і гібридів соняшнику на стійкість до гнилей виявлено, що найбільшу резистентність до сірої гнилі мали сорти Сучасник, Базис, Скарб з відповідним розвитком хвороби 15,8; 24,2 і 26,5 %, а до білої гнилі Скарб – 26,8 %, Антрацит – 27,1 %, Символ – 27,0 %, Базальт – 32 %, в той час як сорт Згода був уражений патогенами відповідно 45,6 % (фомопсис), 27,5 % (сіра гниль), 39,0 % (біла гниль).